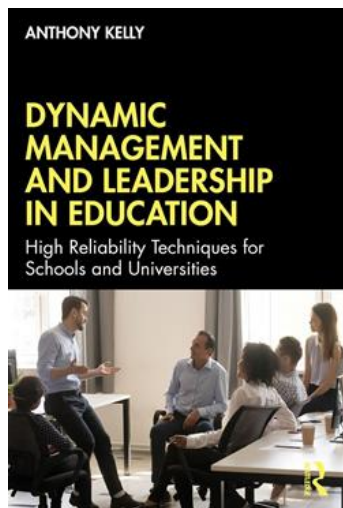

ปริทัศน์หนังสือ

อาจารย์ ภูวรินทร์ไพศาล

Archaree Khoovatanapaisal

อาจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Lecturer Dr., School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding author. E-mail: archaree.kho@stou.ac.th

Received : April 7, 2023

Revised : June 9, 2023

Accepted : June 21, 2023

ชื่อ หนังสือ DYNAMIC MANAGEMENT AND LEADERSHIP IN EDUCATION: High Reliability Techniques for Schools and Universities

ผู้เขียน Anthony Kelly

สำนักพิมพ์ Routledge

ปีที่เผยแพร่ 2022

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนให้ความสำคัญกับการผสมผสานระหว่างภาวะผู้นำและการจัดการการศึกษาให้เป็นเรื่องเดียวกัน ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งในมุมมองผู้เขียนจะเป็นการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ที่ไม่ใช่เพียงการนำรูปแบบเดิมมาปรับแก้ไขเท่านั้น โดยผู้เขียนเรียกรูปแบบดังกล่าวว่า “รูปแบบเชิงพลวัต” ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดในบทต่อไป

เนื้อหาของหนังสือมี 26 บท แบ่งได้เป็น 7 ส่วน ส่วนแรก คือ บทที่ 1 บทนำ ผู้เขียนกล่าวถึงบริบทในการก้าวสู่ผู้บริหารสถานศึกษาในสหราชอาณาจักร กระบวนการในระดับมหภาคเชื่อมโยงกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรทางการศึกษา ได้แก่ National College for School Leadership: NCSL, National Professional Qualification for Headship: NPQH, Teaching Agency: TA และ National College for Teaching and Leadership: NCTL ในขณะเดียวกันได้นำเสนอในหลายประเด็น ซึ่งให้ความสำคัญกับการผสมผสานระหว่างภาวะผู้นำและการจัดการการศึกษา รวมเป็นสังเขปคือ รูปแบบเชิงพลวัต ซึ่งสามารถนำมาใช้ในสถานศึกษา นับเป็นการนำเสนอที่ครอบคลุม ครบองค์ประกอบ สมบูรณ์ และเป็นการจัดเรียงเนื้อหาในบทนำที่น่าสนใจมาก ร่วมสมัย และทำให้เห็นภาพการศึกษาในแต่ละบริบท ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ร้อยเรียงเชื่อมโยงนำสู่ชื่อเรื่องของหนังสือ คือ การบริหารจัดการและภาวะผู้นำเชิงพลวัต

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ (Trait leadership theory) มีทั้งหมด 3 บท ได้แก่ บทที่ 2-4 กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ การจำแนกประเภททฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ รวมถึงแสดงตารางความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำและประสิทธิภาพของผู้นำ ส่วนที่ 3 ได้แก่ บทที่ 5-6 เกี่ยวกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioural theories) ส่วนนี้กล่าวถึงภาวะผู้นำแบบสร้างแรงบันดาลใจ (Motivational leadership) ภาวะผู้นำโดยแท้จริง (Authentic leadership) และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional leadership) และ ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Situational-contingency theories of leadership) ในบทที่ 7-11 ซึ่งเป็นส่วนที่ 4 กล่าวถึงรูปแบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์แบบต่าง ๆ เช่น Fiedler's contingency model เน้นว่าไม่มีภาวะผู้นำที่ดีที่สุด ประสิทธิภาพของผู้นำขึ้นอยู่กับสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้ของสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งเกิดจากสองปัจจัยสำคัญได้แก่ ลักษณะที่เป็นธรรมชาติของผู้นำ และปัจจัยควบคุมของสถานการณ์ ส่วน Reddin's 3D leadership model เป็นรูปแบบที่ใช้ความแตกต่างของลักษณะภาวะผู้นำในแต่ละสถานการณ์ที่ต่างกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของผู้นำ

ส่วนที่ 5 ได้แก่ บทที่ 12-16 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพลวัต (Dynamic leadership) เป็นส่วนหลักของหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้ให้รายละเอียดในบทที่ 12 คือ ภาวะผู้นำเชิงพลวัตและทุนทางปัญญา (Dynamic leadership and intellectual capital) โดยกล่าวถึงรายจ่ายของทุนทางปัญญา (Expenditure on intellectual capital) ว่าแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ ทุนทางความคิด (Thinking capital) และทุนทางโครงสร้าง (Structural non-thinking capital) นับเป็นเรื่องใหม่ที่น่าสนใจที่ผู้เขียนนำมาเชื่อมโยงกับภาวะผู้นำเชิงพลวัต ดังเช่นที่กล่าวถึงเรื่อง “Butterfly effect” และเน้นย้ำว่า ท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องให้ความสำคัญกับทุกรายละเอียด รวมถึงมีความสามารถผสมผสานภาวะผู้นำที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์เข้ากับการจัดการองค์กร ให้เป็นเรื่องเดียวกันจนเกิดเป็นพลวัต นำสู่ภาวะผู้นำเชิงพลวัตในที่สุด

สำหรับส่วนที่ 6 มี 4 บท ได้แก่ บทที่ 17-22 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม (Moral leadership) ผู้นำเชิงคุณธรรมตระหนักดีว่าการต่อต้านของคนในองค์กร เป็นส่วนประกอบหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ผู้นำเชิงคุณธรรมจึงสามารถรับฟังคนในองค์กรที่มีความคิดเห็นหลากหลาย และสามารถเลือกวิธีสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ซึ่งคุณลักษณะนี้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการจัดการเชิงพลวัตในองค์กร ในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาเช่นปัจจุบัน

ส่วนสุดท้าย มี 4 บท ได้แก่ บทที่ 23-26 เกี่ยวกับทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Transformational theory) ในส่วนนี้ ผู้เขียนให้ความสำคัญกับเรื่องการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำแบบสร้างเครือข่าย (Team and network leadership) กล่าวถึงสิ่งจำเป็นที่ผู้นำในทุกวันนี้ต้องมีไว้ 6 ประการ ได้แก่ เปลี่ยนแปลงองค์กรและเปลี่ยนรูปแบบตามสถานการณ์ได้ มอบอำนาจให้ผู้อื่นและสร้างวัฒนธรรมแห่งการมอบอำนาจ ทำงานร่วมกับทีมได้ในทุกระดับและสร้างสิ่งแวดล้อมที่มีเทคโนโลยีล้ำหน้า เปลี่ยนกรอบความคิดยอมรับในการเปลี่ยนการรับรู้ เข้าใจและสามารถจัดการในแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างได้ ขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ที่มองการณ์ไกล โดยเนื้อหาในแต่ละบท จะอธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีหลักของบท รวมถึงอภิปรายในบริบทการศึกษาในบางประเทศ เช่น สหราชอาณาจักรหรือประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น เชื่อมโยงอ้างอิงกับทฤษฎีที่มีนักคิดกล่าว

ไว้ก่อนหน้า ในขณะที่ด้วยกันผู้เขียนยังได้กล่าวถึงบางมุมมองที่มีความเห็นต่างไป โดยให้เหตุผลในเชิงหลักการได้อย่างสมบูรณ์

นอกจากนั้น ในการเรียบเรียงผู้เขียนให้ความสำคัญกับการนำไปใช้เป็นอย่างมาก โดยเนื้อหาในหนังสือมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้ในบทที่ 21: A profile guide chart method for job evaluation นำเสนอเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้วัดและประเมินผลในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์กับผู้บริหารการศึกษา นักการศึกษา หรือผู้ที่สนใจ สามารถศึกษา และนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของตนได้อย่างเหมาะสมต่อไป ในขณะที่ด้วยกันบทที่ 22: Measuring competition and competitiveness นำเสนอรูปแบบที่น่าสนใจไว้ 2 รูปแบบ คือ Porter's five forces model และ The core competence model

หนังสือเล่มนี้ยังมีการเสนอเนื้อหาพร้อมสมัย ทันต่อความเปลี่ยนแปลง จะเห็นได้ชัดเจนจากการที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงการบริหารองค์การในช่วงสถานการณ์ COVID โดยนำเสนอให้เห็นว่าในช่วงเวลาดังกล่าว มีการติดต่อประสานงานผ่านการสื่อสารแบบออนไลน์เกินความจำเป็นทำให้การสื่อสารนั้นไม่มีประสิทธิภาพ ผู้เขียนเสนอว่า ควรมีการสื่อสารสองทาง เพื่อให้ผู้ส่งสารมั่นใจว่าผู้รับสารได้รับและอ่านทำความเข้าใจข้อความแล้ว ดังผู้เขียนกล่าวไว้ว่า ignored communication is no communication

ท้ายสุดผู้เขียนได้ให้ข้อคิดเห็นถึงคุณค่าของความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์การว่าควรเห็นความสำคัญของทุกอุปสรรคไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ และเป็นงานของผู้บริหารที่จะทำให้ทุกอุปสรรคหมดไปในทุกสถานการณ์ สำหรับจุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ คือ การที่ผู้เขียนกล่าวถึงรูปแบบภาวะผู้นำเกือบทุกประเภท มีความหลากหลายในแต่ละปัจจัยทั้งด้านผู้บริหาร คนในองค์การ รวมถึงหลักการบริหารจัดการองค์การ โดยนำเสนอในมุมมองที่สามารถนำมาใช้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงสู่การจัดการเชิงพลวัต และภาวะผู้นำเชิงพลวัตได้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้วิธีการนำเสนอของผู้เขียนมีการจัดลำดับเนื้อหาในแต่ละบท โดยเรียบเรียงตามความสำคัญอย่างเชื่อมโยงกัน และมีการสื่อสารตรงประเด็น เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำความรู้ด้านการจัดการเชิงพลวัตไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์

หนังสือเล่มนี้จึงเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำในองค์การทางการศึกษา นักศึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนวิชาทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำในองค์การทางการศึกษา รวมถึงนักบริหารการศึกษา เพื่อใช้ในการบริหารจัดการในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ดังเช่นที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทนำว่า “Hopefully the reader will see it as a *new* formulation rather than a *re*-formulation”

รายการอ้างอิง

Kelly, A. (2022). *Dynamic management and leadership in education: High reliability techniques for schools and universities*. Routledge.